

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตครอบครัว ความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหล และความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหลกับคุณภาพชีวิตครอบครัวตามการรับรู้ของสตรีเย็บผ้าโหลที่รับงานมาทำที่บ้านในจังหวัดยโสธร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือครอบครัวสตรีเย็บผ้าโหล ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling without Replacement) จากครอบครัวสตรีเย็บผ้าโหลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดยโสธร จำนวน 386 ครอบครัวทั้งหมด 60 หมู่บ้าน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ครอบครัว เครื่องมือในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้มีทั้งหมด 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์คุณภาพชีวิตครอบครัว

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหล ตามการรับรู้ของสตรีเย็บผ้าโหลที่รับงานมาทำที่บ้านในจังหวัดยโสธร

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

แบบสัมภาษณ์คุณภาพชีวิตครอบครัวตามการรับรู้ของสตรีเย็บผ้าโหล รวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 ในส่วนที่ 2 และ 0.69 ในส่วนที่ 3 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Windows

ในการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และครอบครัววิเคราะห์โดยความถี่ และร้อยละ
2. คะแนนคุณภาพชีวิตครอบครัววิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอ้างอิงสู่ประชากร โดยใช้การประมาณค่าช่วงความเชื่อมั่น (95%CI)

3. คะแนนความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหลและด้านสวัสดิการแรงงานวิเคราะห์โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหลและสวัสดิการแรงงานนอกระบบตามการรับรู้ของสตรีที่รับงานมาทำที่บ้าน วิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1. สรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยขอได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและครอบครัวกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษครั้งนี้มีจำนวน 150 คน เป็นสตรีทั้งหมด โดยพบว่า กลุ่มอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วงอายุ 38 ปี อายุมากที่สุดเฉลี่ย 55 ปี และอายุน้อยที่สุดเฉลี่ย 16 ปี สถานภาพคู่เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.3 มีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 70.7 เมื่อพิจารณาด้าน สถานะในครอบครัวพบว่า เป็นสมาชิกในครอบครัวมากถึง ร้อยละ 56.0 และพบว่ากลุ่มตัวอย่าง เป็นครอบครัวเดี่ยว มากที่สุด ร้อยละ 47.3 ที่มาของรายได้รองของครอบครัวมาจากเกษตรกรรม ร้อยละ 75.3 รายได้ต่อเดือนเฉพาะส่วนตัวไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 91.3 รายได้ต่อเดือนของครอบครัวไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 61.3 รายจ่ายต่อเดือนเฉพาะส่วนตัวไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 92.0 รายจ่ายต่อเดือนของครอบครัวไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 45.3 มีหนี้สินส่วนตัว ร้อยละ 76.0 มีหนี้สินครอบครัว ร้อยละ 92.0 แหล่งสนับสนุนเงินกู้ของครอบครัว ได้จากธนาคารเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.7 การใช้จ่ายเงินใช้ร่วมกับครอบครัว ร้อยละ 62.7 นอกจากนี้ยังพบว่า รายได้ของครอบครัวพอกินพอใช้ไม่เหลือเก็บ ร้อยละ 58.0 และกลุ่มตัวอย่างมากถึง ร้อยละ 98.0 นับถือศาสนาพุทธ ด้านภาพรวมภาวะสุขภาพของครอบครัวปัจจุบันแข็งแรงพอใช้ ร้อยละ 50.7 ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา รู้สึกว่าถูกทำร้ายร่างกายหรือจิตใจจากสามีหรือบุตรหรือสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ระบุ ไม่เคยมากถึง ร้อยละ 88.0 เคย ร้อยละ 12.0

1.2 คุณภาพชีวิตครอบครัวตามการรับรู้ของแรงงานนอกระบบสตรีเย็บผ้าโหล จังหวัดยโสธร

1.2.1 คุณภาพชีวิตครอบครัวโดยรวม

คุณภาพชีวิตครอบครัวตามการรับรู้ของแรงงานนอกระบบสตรีเย็บผ้าโหล เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตครอบครัวโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=203.51$, S.D.=20.16) ช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) ของคุณภาพชีวิตครอบครัวโดยรวม มีค่าอยู่ระหว่าง 195.61-194.39

1.2.2 คุณภาพชีวิตครอบครัวรายด้าน

1.2.2.1 ด้านกายภาพคุณภาพชีวิตครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=25.04$, S.D.=2.87) ช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) ของคุณภาพชีวิตครอบครัวด้านกายภาพ มีค่าอยู่ระหว่าง 24.58 - 25.50

1.2.2.2 คุณภาพชีวิตครอบครัวด้านจิตอารมณ์สังคมและจิตวิญญาณ
คุณภาพชีวิตครอบครัวด้านจิตอารมณ์สังคมและจิตวิญญาณ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=14.47$ S.D. = 2.7) ช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) ของคุณภาพชีวิตครอบครัวด้านจิตอารมณ์สังคมและจิตวิญญาณ มีค่าอยู่ระหว่าง 14.03 - 14.91

1.2.2.3 คุณภาพชีวิตครอบครัวด้านแหล่งประโยชน์สนับสนุนคุณภาพชีวิตครอบครัวด้านแหล่งประโยชน์สนับสนุน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 37.45$ S.D. = 5.07) ช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) ของคุณภาพชีวิตครอบครัว ด้านแหล่งประโยชน์สนับสนุน มีค่าอยู่ระหว่าง 36.64 - 38.27

1.2.2.4 คุณภาพชีวิตครอบครัวด้านการทำหน้าที่ของครอบครัวคุณภาพชีวิตครอบครัวด้านการทำหน้าที่ของครอบครัวพบว่ามีอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 111.96$ S.D.=12.67) ช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) ของคุณภาพชีวิตครอบครัวด้านการทำหน้าที่ของครอบครัว มีค่าอยู่ระหว่าง 109.92 - 114.00

1.3 ความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหลและสวัสดิการแรงงานนอกระบบตามการรับรู้ของสตรีเย็บผ้าโหลในเขตจังหวัดยโสธรโดยภาพรวม

ความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหลและสวัสดิการแรงงานนอกระบบตามการรับรู้ของสตรีเย็บผ้าโหลในจังหวัดยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 60.37$, S.D.=6.29) คะแนนต่ำสุด 40 คะแนนและสูงสุด 81 คะแนน

1.4 ความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหลและสวัสดิการแรงงานนอกระบบตามการรับรู้ของสตรีเย็บผ้าโหลในจังหวัดยโสธรแยกรายข้อ

ความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหลและสวัสดิการแรงงานนอกระบบตามการรับรู้ของสตรีเย็บผ้าโหลในจังหวัดยโสธรตามการรับรู้ของสตรีเย็บผ้าโหลในจังหวัดยโสธรอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ได้รับสวัสดิการและสิทธิประโยชน์จากภาครัฐในการช่วยเหลือการทำอาชีพเย็บผ้าโหลเป็นอย่างดี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.0 คิดว่าความเป็นผู้หญิงมีปัญหาอุปสรรคต่ออาชีพที่ทำอยู่ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 64.6 และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 29.3

ความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหล และสวัสดิการแรงงานนอกระบบตามการรับรู้ของสตรีเย็บผ้าโหลในจังหวัดยโสธร อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ คิดว่างาน/อาชีพเป็นอาชีพที่มีโอกาสก้าวหน้าดีหรือมีโอกาสขยายกิจการ ร้อยละ 52.7 งาน/อาชีพมีความมั่นคงเพียงพอร้อยละ 56.7 พึงพอใจกับรายได้ที่ได้จากงาน/อาชีพร้อยละ 38.7 สภาพแวดล้อมทำให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานร้อยละ 38.7 คิดว่าจะสนับสนุนให้ลูกหลานสืบทอดอาชีพนี้ ร้อยละ 46.0 คิดว่าอาชีพที่ทำมีความปลอดภัยต่อสุขภาพร้อยละ 60.0 พอใจกับความสามารถในปัจจุบันร้อยละ 42.7 คิดว่าอาชีพที่ทำอยู่มีคุณค่าแก่สังคมร้อยละ 40.0 ความคิดที่จะเปลี่ยนอาชีพร้อยละ 44.0 คิดว่ามาตรการ

และแนวทางของรัฐในปัจจุบันได้แก้ปัญหที่เกิดขึ้นกับแรงงานนอกระบบร้อยละ 39.0 คิดว่าปัจจุบันอาชีพมีระบบและกลไกรองรับด้านการประกันรายได้ดีแล้วร้อยละ 39.3

ความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหลและสวัสดิการแรงงานนอกระบบตามการรับรู้ของสตรีเย็บผ้าโหลในจังหวัดยโสธรอยู่ในระดับมาก ได้แก่ พึงพอใจในงาน/อาชีพเย็บผ้าโหลที่ทำอยู่ร้อยละ 66.0 รู้สึกภูมิใจในงาน/อาชีพ ร้อยละ 64.6 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการเป็นไปด้วยดีร้อยละ 62.0 ต้องการรับสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆเหมือนกับแรงงานในระบบร้อยละ 72.0 คิดว่างานที่ทำอยู่มีความเหมาะสมกับเพศหญิง ร้อยละ 58.0

1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหลกับคุณภาพชีวิตครอบครัวตามการรับรู้ของสตรีเย็บผ้าโหลที่รับงานไปทำที่บ้านในจังหวัดยโสธร

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหลกับคุณภาพชีวิตครอบครัว ตามการรับรู้ของแรงงานนอกระบบสตรีเย็บผ้าโหล จังหวัดยโสธร พบว่า คุณภาพชีวิตครอบครัวโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหลตามการรับรู้ของสตรีเย็บผ้าโหลที่รับงานไปทำที่บ้านที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=0.36$, $p\text{-value}=0.00$) ส่วนความสัมพันธ์รายด้าน พบว่าคุณภาพชีวิตด้านกายภาพ ($r=0.28$, $p\text{-value}=0.00$) ด้านจิตอารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ ($r=0.17$, $p\text{-value}=0.04$) ด้านแหล่งประโยชน์สนับสนุน ($r=0.31$, $p\text{-value}=0.00$) ด้านการทำหน้าที่ของครอบครัว ($r=0.31$, $p\text{-value}=0.00$) ล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ.05 นั่นคือมีทิศทางเดียวกัน หมายถึง หากพบว่ามีความพึงพอใจต่ออาชีพเย็บผ้าโหลตามการรับรู้ของสตรีเย็บผ้าโหลที่รับงานไปทำที่บ้านมากขึ้น จะส่งผลให้คุณภาพชีวิตครอบครัวเพิ่มขึ้นเช่นกันในทิศทางเดียวกันซึ่งจะเห็นได้ว่าการที่สตรีรับงานมาทำที่บ้าน สามารถทำหน้าที่ครอบครัวควบคู่ไปกับการทำงานอาชีพด้วยส่งผลให้มีระดับคุณภาพชีวิตครอบครัวตามการรับรู้ของสตรีเย็บผ้าโหลที่รับงานมาทำที่บ้านเป็นไปในทิศทางเดียวกันได้

กล่าวโดยสรุป ระดับคุณภาพชีวิตครอบครัวของแรงงานสตรีเย็บผ้าโหลในจังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและจำแนกตามองค์ประกอบคุณภาพชีวิตครอบครัวทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านจิตอารมณ์สังคม และจิตวิญญาณ และด้านแหล่งประโยชน์สนับสนุนมีระดับคุณภาพชีวิตครอบครัวปานกลาง ส่วนด้านการทำหน้าที่ของครอบครัว มีระดับคุณภาพชีวิตครอบครัวที่ดี นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตครอบครัวของสตรีเย็บผ้าโหลจำแนกตามคุณภาพชีวิต และสุขภาพโดยรวม ซึ่งไม่รวมอยู่ในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มี 2 ข้อ คือ

ด้านความพอใจกับสุขภาพและด้านความรู้สึกว่าครอบครัวตนเองว่ามีคุณภาพชีวิตหรือความเป็นอยู่ ส่วนใหญ่มีระดับความรู้สึกละปานกลางเช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษานี้ พบว่า คุณภาพชีวิตครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่ออาชีพ เย็บผ้าโหลทางบวกตามการรับรู้ของสตรีเย็บผ้าโหลที่รับงานไปทำที่บ้าน จึงได้เสนอแนะ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้รับทราบข้อมูลและทราบถึงปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวต่อไป

2.1 ด้านการปฏิบัติพยาบาลครอบครัวสำหรับด้านการปฏิบัติพยาบาลครอบครัวมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

2.1.1 สถานบริการปฐมภูมิและหน่วยบริการด้านสุขภาพในเครือข่ายของเทศบาลหรือทีมสุขภาพสามารถนำแบบสัมภาษณ์คุณภาพชีวิตครอบครัวไปใช้ในพื้นที่เพื่อประเมินระดับคุณภาพชีวิตครอบครัว เป็นการวิเคราะห์เบื้องต้นก่อนการดูแล และจัดบริการด้านสุขภาพของครอบครัวตามลำดับความสำคัญทั้งในระดับคุณภาพชีวิตครอบครัวที่ดี และคุณภาพชีวิตครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง คุณภาพชีวิตครอบครัวที่ไม่ดี หรือจำแนกตามองค์ประกอบรายด้าน ด้านกายภาพ ด้านจิตอารมณ์สังคมและจิตวิญญาณด้านแหล่งประโยชน์สนับสนุน ด้านการทำหน้าที่ครอบครัว

2.1.2 ทีมสุขภาพใช้ข้อมูลระดับคุณภาพชีวิตครอบครัวและปัญหาความต้องการด้านสวัสดิการแรงงานนอกระบบ เป็นข้อมูลพื้นฐานภาวะสุขภาพและปัญหาความต้องการด้านแรงงานนอกระบบครอบครัวในเขตพื้นที่รับผิดชอบ สามารถวางแผนให้บริการหรือประสานงานกับหน่วยบริการเครือข่ายของสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด เพื่อร่วมวางแผนงานและช่วยเหลือครอบครัวแรงงานนอกระบบ พัฒนายกระดับฝีมือให้มีทักษะและความชำนาญ พัฒนาศักยภาพของจนรวมถึงการจัดบริการส่งเสริมสุขภาพตลอดจนพัฒนาสิ่งแวดล้อมในครอบครัว ชุมชน ให้เหมาะสมเอื้อต่อการสร้างคุณภาพชีวิตครอบครัวที่ดีต่อไป

2.1.3 เป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านเวชปฏิบัติครอบครัว ในการเก็บข้อมูลพื้นฐานระดับคุณภาพชีวิตครอบครัว สามารถนำข้อมูลที่ได้ใช้ในการดูแลครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพในศูนย์สุขภาพชุมชนและสถานบริการสุขภาพอื่นๆ

2.1.4 พยาบาลครอบครัวสามารถนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางให้การแก้ไข ปัญหาคุณภาพชีวิตครอบครัวที่เกิดขึ้น ทั้งด้านกายภาพ ด้านจิตอารมณ์สังคมและจิตวิญญาณ ด้านแหล่งประโยชน์สนับสนุน และด้านการทำหน้าที่ของครอบครัวได้ในทิศทางเดียวกันกับการ

ทำงานหารายได้นั้นจะช่วยให้เกิดคุณภาพชีวิตครอบครัวดีตามการรับรู้ของสตรีได้และเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์สำหรับพยาบาล เพื่อวางแผนให้การดูแลครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการบริหารการพยาบาล สำหรับด้านการบริหารการพยาบาลมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

2.2.1 ควรสนับสนุนให้มีการใช้แบบสัมภาษณ์คุณภาพชีวิตครอบครัวและแบบสัมภาษณ์ปัญหาความต้องการด้านสวัสดิการแรงงานนอกระบบของหน่วยงานและทีมสุขภาพในพื้นที่ที่รับผิดชอบและในเครือข่ายอื่นๆ

2.3 ด้านการวิจัยทางการพยาบาล สำหรับด้านวิจัยทางการพยาบาลมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

2.3.1 ควรมีการศึกษาหรือทดลองใช้แบบสัมภาษณ์คุณภาพชีวิตครอบครัวและแบบสัมภาษณ์ปัญหาและความต้องการด้านสวัสดิการแรงงานนอกระบบของหน่วยงานในพื้นที่อื่นๆเพื่อพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ทางการพยาบาลครอบครัว

2.3.2 เป็นแนวทางสำหรับใช้ประเมินคุณภาพชีวิตครอบครัวของนักศึกษาพยาบาล บุคลากรทางด้านสาธารณสุข หรือผู้ที่สนใจในการศึกษา ค้นคว้าหรือทำวิจัยสำหรับบุคคลทั่วไป

2.3.3 เป็นแนวทางหรือเครื่องมือที่ช่วยในงานวิจัยด้านการพยาบาลครอบครัว

2.3.4 ควรมีการศึกษาวิจัยคุณภาพชีวิตครอบครัวของสตรีเย็บผ้าโหลในเขตพื้นที่ที่แตกต่างกัน เช่น พื้นที่ในเขตเมือง เขตชนบท เพื่อหาความแตกต่างของคุณภาพชีวิตครอบครัวของสตรีเย็บผ้าโหลที่เป็นแรงงานนอกระบบ และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนา

2.3.5 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เนื่องจากเรื่องคุณภาพชีวิตครอบครัวเป็นเรื่องที่วัดด้วยความรู้สึกรากเป็นวิจัยเชิงคุณภาพอาจจะได้ข้อมูลในเชิงลึกมากกว่านี้

2.3.6 ควรมีการศึกษาวิจัยการใช้แบบประเมินคุณภาพชีวิตครอบครัวในพื้นที่อื่นๆ เพื่อพัฒนาเครื่องมือการประเมินคุณภาพชีวิตครอบครัวที่มีมาตรฐานใช้ร่วมกัน เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ประเมินคุณภาพชีวิตในประเทศไทยส่วนมากเป็นการประเมินคุณภาพชีวิตระดับบุคคล

2.4 ด้านการวางแผนและนโยบาย

2.4.1 รัฐควรปรับปรุงภาวะเศรษฐกิจและการเมืองให้ดีขึ้น ทั้งนี้ เพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ชีวิตดีขึ้นหรือเลวลงเป็นผลมาจากทางด้านเศรษฐกิจและผลสะท้อนจากการเมือง

2.4.2 ในด้านสิ่งแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน ตัวอย่างยังมีปัญหาเรื่องสวัสดิการแรงงานนอกระบบ ความพึงพอใจในบริการของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รัฐน่าจะได้มีการปรับปรุงให้ดีขึ้นด้วย

2.4.3 รัฐบาลควรมีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพชีวิตครอบครัวขั้นต่ำของแรงงานนอกระบบเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการดูแลคุณภาพชีวิตครอบครัวของแรงงานนอกระบบให้ เป็นไปและสอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญด้วย โดยให้มีการสะท้อนข้อมูลที่ครอบคลุม ทั้งพื้นที่เมืองและชนบท